



**IFLA EUROPE**  
INTERNATIONAL FEDERATION  
OF LANDSCAPE ARCHITECTS

## **KADUNUD MAASTIKUD**

**IFLA Europe 2023. aasta resolutsioon**

**Napolis, Itaalias 15. oktoobril 2023**

Me oleme tunnistajaks oma planeedi, oma ühiskonna ning muutuste keskmes asuvate maastike ümberkujunemisele, mis toob nii mõnigi kord kaasa kohaliku identiteedi kadumise ja sihituse tunde. See transformatsioon puudutab kõiki maastikke alates maalistest ja linnalähedastest kuni linnalisteneni ning selleks, et hoida ära kultuuripärandi kadu, on vaja seda protsessi juhtida. Arengute kiirus koosmõjus keskkonna ja sotsiaalsete probleemidega seotud tehnoloogilise innovatsiooniga ei jäta piisavalt aega aruteludeks, kuidas olukorrale kõige paremini läheneda. Euroopa rahastus, mis on seotud nn uue rohelise kokkuleppega (New Green Deal) ja seab oma eesmärgiks toetada ökoloogilist üleminekut, on küll märgilise muutuse tähiseks, kuid ei võta arvesse kultuuripärandi olulisust. Selleks, et saavutada tasakaal *elamise, tootmise ja ühendamise* vahel, on vaja muutuseid pieteeditundeliselt juhtida. Samuti on äärmiselt oluline rahuldada nõudlust uute maakasutusvajaduste järele, ent tagada samaaegselt energiatarbe ja reostuse vähendamine ning vältida ühismälu jaoks oluliste ühendavate ja äratundmist loovate elementide kadu.

Hoolimata viimaste kümnendite tehnoloogilisest innovatsioonist, eraldatud ressurssidest ning taasterahastu poolt tagant tõugatud kiireloomulisest rakendusprogrammist, eriti mis puudutab energeetikavaldkonda, võib vähene tähelepanu protsessi juhtimisele tuua kaasa sobimatud rebendid ja katkestused, mille tõttu teatud piirkonnad kaotavad oma nn „äratuntavuse“. Vajalik on ellu kutsuda sellised sekkumised, mis taastavad kõikide liikide elukvaliteeti silmas pidava tasakaalu ning kus kujundusprotsessi aluseks on töömälu.

Allakirjutanud kui 34 Rahvusvahelise Maastikuarhitektide Föderatsiooni Euroopa regiooni (IFLA Europe) rahvuslike ühenduste esindajad, kes on „Kadunud maastike“ resolutsiooni läbi töötanud oma organisatsiooni 2023. aasta peassamblee kohtumisel Napolis, Itaalias 14. – 15. oktoobril 2023 esitavad alljärgnevad seisukohad:

### **Me usume,**

Et maastikuarhitektidena oleme lahutamatu seotud muutustega ning meile on loomumane näha taolisi evolutsioonilisi protsesse osana oma igapäevatööst. Enam kui iial varem on just nüüd oluline transformatsiooniprotsessidesse kaasata meie professionaalsus ja tundlikkus, et juhtida neid muutuseid loodusega kooskõllaliselt ning pidada silmas keskkonda, sotsiaalsfääri, kultuuripärandit ja kliimat ohustavaid tegureid. Kuigi muutuste ja geneesi juures tuleb möödapääsmatult arvestada teatud kadudega, on vajalik just nn „planeeritud ja projekteeritud“ transformatsioon, mis loob uue tasakaalu ning säilitab looduse, mälu ja kohatunnetuse.

- Et need protsessid on keskse tähtsusega kogu maastikuarhitektuurile, mis on kui läbirääkija looduse ja kultuuri, tehnoloogia ja ökoloogilise innovatsiooni vahel, kui poeetiline kujutlusvõime, millel on keskne tähtsus taasloomaks meie planeet Maaga seotud suhteid ja tähendusi.

- Et maastikuarhitektuuril on võime suunata looduslikke protsesse, tegeleda keskkonnaprobleemidega juba kohalikul tasandil ning parandada seejuures kõigi elusolendite elukvaliteeti.
- Et maastike kvaliteedil on kogukondade vaimsele ja kehalisele arengule ning nende tervisele oluline mõju. Heaolu on tihedalt seotud kohaidentiteediga.
- Et ühendavad maastikud toetavad kultuurikontakte ning võimaldavad rajada rohesiniseid infrastruktuuriobjekte, mis omakorda ühendavad inimesi ja loodust.
- Et tootvad maastikud on seotud tsivilisatsioonide väljakujunemise ja arenguga ning halvasti läbi mõeldud, liiga kiired ja piisavate mõjuanalüüsideseta transformatsioonid võivad kohalikke tootmistraditsioone tarbetult kahjustada või isegi hävitada.
- Et meie eriala toomine muutustega arvestamise ja muutuste juhtimisstrateegiatega loomise keskmesse eeldab oskust käsitleda maastikke holistiliselt, vastavuses loomulike protsessidega, ning lugeda maastike erinevaid kihistusi ja nendega seotud keerulisi süsteeme.
- Et on võimalik tehnoloogiliste lahenduste ühendamine looduslike protsessidega, kavandades selleks süstemaatilisi sekkumisi, luues uusi sümbiootilisi sidemeid ja tootmissüsteeme, püüdes tasakaalustada tarbimist mulla, vee, õhu ja taimestikuga, luues kõigile elusolenditele elupaiku. Uuendada, puhastada, filtreerida, kompenseerida, taaskasutada ja muuta meie elamise viise.

Nii palju kui võimalik, on vaja tarbivad sekkumised asendada sellistega, mis toodavad ja taaskasutavad.

Vajalikku üleminekut peab juhendama ja juhtima projektiga, mille eesmärgiks on ehitada üles uus tasakaal ja uus töömälu. Tänu oma väljaõppele saavad maastikuarhitektid kanda nende üleminekute juures kesket rolli, **säilitades kohtade jaoks olulisi elemente** ning lülitudes koha loomulikesse arenguprotsessidesse.

Inimkond on alati otsinud kasakaalu konserveerimise ja muutuste vahel, kuid just tänapäeval peab nende otsingute eesmärgiks olema keskkonna- ja sotsiaalprobleemide kiire lahendamine.

## Me utsitame,

Euroopa Liitu, Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamenti, Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraati, Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraati, Euroopa Nõukogu, Euroopa Uue Bauhausi kollektiivi, Rahvusvahelist Looduskaitseliitu (IUCN), IFLA Euroopa liikmesriike, Ülemineku-Taasterahastu järelevalve ja korraldusorganeid ja teisi keskkonnavaldkonnas tegutsejaid

- Propageerima muutuste juhtimist evolutsioonilisel, ent identiteeti arvestaval viisil, rakendades maastikuarhitektide kompetentsust ja kogemust kasutada looduspõhiseid lahendusi ja oskust juhtida muutuvatele maastikele omaseid keerulisi transformatsioone.
- Tagama, et ka üleminekuinukuses läbiksid kõik projektid mõjuhindamise, et kaitsta kohtade ja maastike säilimist. Meil ei ole võimalik loobuda oma elustiili ja linnades elamise viisi, oma tootmise ja ühenduste muutmisest, sest vastasel juhul need hävivad praegu aset leidvate kliimamuutuste käigus paratamatult, ent me saame minimeerida võimalikke kahjusid.
- Vältima lahenduste ja materjalide standardiseerimist, kohandades innovaatilisi rahvusvaheliselt testitud materjale ja lahendusi vastavalt kohalikele oludele.
- Püüdma kogukondi, kultuure, maastikke ja loodust ühendada Euroopa kohtade ja elanike kultuuriga, kaotamata seejuures omanäolisust.

**Järgima** teisi Euroopa ja rahvusvahelisi kokkuleppeid, mis antud teemaga tegelevad. Näiteks:

- Euroopa mullastrateegia (2023)
- Euroopa kliimaseadus (2020)
- Euroopa roheline kokkulepe (2019)
- Toidulaualt tallu strateegia (2019)
- ÜRO eriraportööri aruanne inimõigustealastest kohustustest, mis on seotud turvalise, puhta, tervisliku ja jätkusuutliku keskkonnaga (2018)
- Euroopa pärandistrateegia 21. sajandiks – Strateegia 21 (2017)
- ÜRO Säästva arengu eesmärgid 2030 (2015)
- Pariisi kliimakokkulepe (Pariis 2015)
- Kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsioon (UNESCO, 2005)
- Vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioon (UNESCO, 2003)
- Euroopa kliimamuutuste programm (2000)
- Euroopa maastikukonventsioon (CoE, Firenze, 2000)
- Århusi konventsioon (1998)
- Kultuuripoliitika arendamise tegevuskava (UNESCO, Stockholm, 1998)
- ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (CBD, 1992)
- ÜRO kliimamuutuse raamkonventsioon. (UNFCC, 1992)
- Soovitus kodanike kultuurielus osalemise ja sinna panustamise kohta (UNESCO, Nairobi, 1976)
- Maailmapärandi kaitse konventsioon (Pariis, 1972), mille rakendusjuhised kirjeldati esmakordselt kultuurmaastike mõistet,
- Burra Harta (ICOMOS, Burra Austraalia, 1979)
- Berni konventsioon, Euroopa eluslooduse ja selle looduslike elupaikade/kasvukohtade kaitse konventsioon (CoE 1979)
- Euroopa sotsiaalharta (CoE, 1961)
- Uus Euroopa Bauhaus (2020)